

BELGIË IN DE STARTBLOKKEN

In aansluiting op het thema sprak AGORA met Frank Canters, wetenschappelijk medewerker aan het *Centrum voor Kartografie en Geografische Informatie Systemen* van het Geografisch Instituut van de Vrije Universiteit Brussel¹, over de ontwikkelingen binnen en buiten het universitaire circuit. Hoe is de stand van zaken op het gebied van Geografische Informatie Systemen (GIS) in België?

Een van de belangrijkste doelstellingen van het Centrum is het meer bekendheid geven aan GIS buiten de universiteiten. Canters coördineert de dagelijkse zaken van het Centrum. Hij organiseert cursussen en lezingen, begeleidt studenten en stuurt de projecten die door het Centrum worden uitgevoerd. Daarnaast is hij secretaris van FLAGIS (Flemish Association for Geographic Information Systems), een onafhankelijke organisatie die een discussieforum wil creëren voor GIS-gebruikers in Vlaanderen.

CURSUSSEN

Toen het Centrum voor Kartografie en GIS voorjaar 1989 werd opgericht bestond in Vlaanderen grote belangstelling voor GIS, omdat de Vlaamse overheid plannen had voor het opzetten van een regionaal GIS. "Direct na de oprichting werd duidelijk dat er grote behoefte was aan fundamenteel en toepassingsgericht onderzoek en aan het aanbieden van adequate GIS-cursussen," vertelt Canters. "In 1991 heeft het Centrum een nieuwe tweejarige cursus Kartografie en GIS geïntroduceerd en volgend jaar wordt gestart met een bijscholingscursus GIS en Ruimtelijke Analyse. Deze staat open voor een ruimer publiek. Verkennende studiedagen en niet-technische cursussen genieten een ruime belangstelling. De cursussen met een nadruk op het bijbrengen van fundamentele concepten zijn minder in trek."

PROGRAMMA'S

Aan de universiteit lopen verschillende onderzoeksprojecten, die voornamelijk extern worden gefinancierd. "In het kader van het nationale onderzoeksprogramma TELSAT wordt

een methodologie uitgewerkt om topografische informatie uit hoge-resolutie satellietbeelden te halen. Geometrische correctie, integratie van ruimtelijke data en digitale terreinmodellering zijn enkele van de specifieke onderwerpen die daarbij aan bod komen. Daarnaast wordt, in samenwerking met de firma Aquaterra (dealer van MapGrafix voor België), een nieuwe module voor thematische kartografie ontwikkeld (MapClass) en in opdracht van Siemens België (SICAD) zijn reeds meerdere opdrachten uitgevoerd."

Ook worden projecten uitgevoerd in samenwerking met, of in opdracht van niet-wetenschappelijke organisaties, zowel uit de overheids- als commerciële sector. Recent werd in samenwerking met de Katholieke Universiteit Leuven voor het middelbaar onderwijs een wereldkaart in een geheel nieuwe kartografische afbeelding ontworpen. De continuïteit van de lopende projecten rond projectiesystemen en kartografische generalisatie wordt verzekerd, door in samenwerking met de faculteiten Sociale en Fysische Geografie onderzoek te verrichten naar het gebruik van GIS in transportvraagstukken en geomorfologische toepassingen. De private GIS-sector is minder ontwikkeld dan in Nederland en consultancy vertoont een duidelijke achterstand.

MARGE

Het ontbreken van een fundamenteel onderzoeksprogramma en de afhankelijkheid van externe financieringsbronnen brengen met zich mee, dat het GIS-onderzoek aan Belgische universiteiten zeer sterk toepassingsgericht is. "Dat gebeurt vaak in de vorm van toepasbaarheidsstudies of software-ontwikkeling op maat, bijvoorbeeld voor ruilverkaveling, bosbouw en milieubeheer," zegt Canters. "Voor fundamenteel onderzoek is

slechts ruimte in de marge van een aantal nationale onderzoeksprogramma's, zoals het eerder genoemde TELSAT en het COBIS-project (Computer Ondersteund Bodem Informatie Systeem)."

Volgens Canters wordt het grote succes van GIS verklaard doordat de meerwaarde GIS ligt op het vlak van data-integratie. "Maar juist op dit vlak doen zich nog allerlei conceptuele problemen voor. Het hoofd bieden aan deze problemen vereist een beter begrip van de intrinsieke eigenschappen van ruimtelijke informatie en vormt een belangrijk onderwerp van huidig onderzoek."

'ANARCHISTISCH'

De indrukwekkende visuele kwaliteit van GIS-output en de toenemende gebruiksvriendelijkheid van GIS-pakketten propageren een 'vinger-aan-de-knop analyse'. "Die verdient lang niet altijd het kwaliteitslabel," meent Canters. "De beschikbare datasets worden zelden vergezeld van informatie over de kwaliteit van de gegevens en commerciële systemen verlenen de gebruiker weinig of geen assistentie tijdens het analyseproces. Dit leidt tot een anarchistische ruimtelijke analyse, waarbij elke gebruiker naar eigen inzichten analyses uitvoert, zonder over enige leidraad te beschikken. Alleen de notie van kwaliteitscontrole en de ontwikkeling van 'intelligente' geografische informatie systemen kan ervoor zorgen dat GIS er op termijn in slaagt zijn hoge verwachtingen in te lossen."

Volgens Canters komen de verschillen tussen België en Nederland voort uit de fase waarin de GIS-ontwikkeling zich bevindt. "In België bevinden we ons in een take off-fase. De meeste toepassingen beperken zich tot inventarisering en eenvoudige ruimtelijke analyse. Het besef dat GIS gezien moet worden als een ruimtelijke-informatiewetenschap, in plaats van een handig hulpmiddel voor het genereren van syntheseskaarten, is te nog weinig aanwezig. Maar we zijn hard aan het werk."

KARLJNE KUIPERS
Redactie AGORA

¹ Centrum voor Kartografie en GIS, Geografisch Instituut Vrije Universiteit Brussel, Pleinlaan 2, B - 1050 Brussel.